MUAZZEZ İLMİYE ÇIĞ

İnanna'nın Aşkı

Sumer'de İnanç ve Kutsal Evlenme

KAYNAK YAYINLARI

Birinci Basım: Kasım 1998

KAYNAK YAYINLARI: 266

KAYNAK YAYINLARI

MUAZZEZ İLMİYE ÇIĞ

İnanna'nın Aşkı

Sümer'de İnanç ve Kutsal Evlenme

Sumer Edebiyatı üzerindeki çalışmalarımı kendisine borçlu olduğum Samuel Noah Kramer'e...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Çiviyazılı belgelerin bulunmaya başladığı geçen yüzyıldan beri Mezopotamya'da Aşk Tanrıçası İnanna ve Çoban Tanrısı Dumuzi *(Tevrat'ta* Astarte-Tammuz) ile ilgili bir bereket kültünün varlığı biliniyordu. Fakat, bunu her yönü ile kanıtlayacak belgeler yayımlanmış değildi. Ancak, bu yüzyılın ortalarına doğru Sumer edebiyatına ait belgeler saptanıp yayımlanmaya başlandıktan sonra bu kült ve bu kültün esasını oluşturan kutsal evlenme töreni konusu açıklığa kavuştu.

Sumer edebiyatına ait tabletlerin en büyük kısmı 1887-1890 yılları arasında ABD'de, Philadelphia Üniversite Müzesi tarafından, Güney Mezopotamya'da eski bir din ve kültür merkezi olarak yüzlerce yıl varlığını koruyan Nippur (yeni adı Niffer) şehri kazılarında bulunmuştur. Bu tabletler, o günkü müzeler nizamnamesine göre, İstanbul Arkeoloji Müzeleri'yle kazıyı yapan kurum arasında gelişigüzel paylaşılmıştı. Başka yerlerden çıkmış veya kaçak olarak elde edilmiş bir kısım tabletler de Avrupa ve Amerika müzelerine dağılmıştır ki, hepsinin toplam beş bin adet olduğu tahmin edilmektedir. Bunların hemen hemen üçte biri İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin Çiviyazılı Belgeler Arşivi'nde bulunuyor.

Efsaneler, destanlar, ilahiler, ağıtlar, mersiyeler, aşk şiirleri, atasözleri, hikâyeler ve bilgelik kompozisyonlarından oluşan Sumer edebiyatının, dolayısıyla bereket kültünü oluşturan kutsal evlenme metinlerinin gün ışığına çıkmasında en büyük rolü Prof.

Samuel Noah Kramer (25 Kasım 1990'da, 93 yaşında öldü) oynamıştır. O tam 60 yıl çiviyazılı tabletler bulunan Avrupa, Amerika müzelerini ziyaret ederek, Sumer edebiyatına ait tabletleri ve konularını saptamış, büyük bir bilim cömertliği ve yardımseverliğiyle isteyen müze uzmanlarını da çalışmalarına katarak, araştırmalarını evrenselleştirmiştir. Bütün bu çalışmaların sonucu, yüzlerce tabletin kopyası yapılmış, aynı metne ait diğer müzelere dağılmış parçalar bulunarak konular tümüyle ortaya çıkarılmış ve çeşitli yayınlarla Sumerologlara, bilim tarihçilerine, antropologlara kaynak olarak sunulmuştur.

Sumer edebi metinlerinin yayımlanmasında en büyük katkı İstanbul Arkeoloji Müzeleri Çiviyazılı Belgeler Arşivi'nden yapılmıştır. Orada bulunan Sumer edebiyatına ait 1 400 tablet, çok küçük parçalar dışında, Samuel Noah Kramer, Hatice Kızılyay ve Muazzez Çığ tarafından kopya edilerek yayımlanmıştır. Yapılan bu çalışmalarla Sumer'in bereket kültünü oluşturan kutsal evlenme öyküsü de hemen her yönüyle aydınlanmış bulunuyor.

Bu çalışmalar arasında ve daha sonraki yıllarda, genellikle şiir tarzında yazılmış Sumer edebi kompozisyonlarını çeşitli yayınlardan Türkçeye çevirmeye çalıştım. Bunlar içinde Aşk Tanrıçası İnanna'nın bütün serüvenlerini kapsayan şiirlerini bir kitap içinde toplamayı düşünüyordum. Seyrettiğim bir opera, kutsal evlenme öyküsünün bir opera veya müzikal oyunun konusu olabileceğini düşünmeme neden oldu. Çünkü, tarihin bu en eski aşk öyküsü, binlerce yıl boyunca değişmeyen aşk, kin, acı, merhamet ve sevinç duygularını anlatmaktadır. Bunları düşünerek hikâyeyi üç perdelik bir oyun halinde düzenledim. Birinci perde, Tanrıça İnanna'nın Çoban Tanrısı Dumuzi ile evlenmesini; ikinci perde, Tanrıça'nın yeraltına gidişini, oradan çıkabilmek için kocasını yerine göndermesini; üçüncü perde, kocasının birçok uğraştan sonra yeraltından çıkarak karısıyla birleşmesini, böylece bereket getirecek yeni yılın başlamasını

konu etmektedir. Şiirleri düzenlerken, bazı yerleri kısaltmak ya da atlamak suretiyle konuya ve Türkçeye uygun hale getirmeye çalıştım. Bu şekliyle aslına uygun olarak daha anlaşılır duruma geldiği kanısındayım. Fazla olmamakla birlikte bazı boşlukları kendi ilavelerimle tamamladım.

Ben ne bir edebiyatçı, ne de bir oyun yazarıyım. Amacım bu yolda çalışanlara, binlerce yıl önceye götürecek bir kapıyı açmak. Başarabilirsem ne mutlu bana!

Muazzez İlmiye Çığ
8 Eylül 1995

AŞK TANRIÇASI İNANNA VE KUTSAL EVLENME ÖYKÜSÜNÜN ÖZETİ

Sumer şairlerine göre Tanrıça İnanna, toplumun süsü, Sumer'in neşesidir. Ay Tanrısı Nanna'nın kızıdır. Akad'larda İştar, Musevilerde Astarte, Yunanda Afrodit, Roma'da Venüs adını taşıyarak yüzyıllar boyu çeşitli toplumların efsanelerinde yaşamıştır. Venüs yıldızını temsil etmektedir.

İnanna'yı Sumerliler yarattı. Kadınlarda izledikleri, görmek istedikleri bütün nitelikleri, onun şahsında toplamışlar, onu yüceltmiş, ona tapmış ve hakkında yığınlarla şiir, hikâye yazarak ölümsüzleştirmişlerdir.

O, güzelliğin, şuhluğun, çekiciliğin, şefkatin, hırsın, kavganın, önderliğin, kurnazlığın ve en önemlisi bereketin ve çoğalmanın sembolü olmuştur.

Öykülerinde Habil ile Kainin tartışmasını, Leyla ile Mecnun'un sevişmesini, çobanların erişilmesi güç aşklarını, kadının fettanlığını, insafsızlığını, erkeğin hayranlığını, umursamazlığını, kardeş sevgisinin en yücesini görüyoruz.

İnanna göğe, yere egemendi. Tanrıların en üstünü Enlil'e istediğini yaptırmayı, en akıllısı Enki'yi aldatmayı başarmıştır. Aşkı ve seksiyle, insanlara, doğaya yenilenme, çoğalma gücü vermiş, adına yapılan tapmaklarda, onun yerine seks görevi yapmak için Sumer'in en saygın kadınları yarışmışlardı.

Sumer şairlerine, ozanlarına bitmez, tükenmez bir ilham kaynağı olmuş, onun için yazılan öyküler, çiviyazısıyla ölmez kilden tabletler üzerine yazılarak zamanımıza kadar ulaşmıştır.

Bu hikâyelerden en önemlisi ve yaygın olanı, İnanna ile Çoban Tanrısı Dumuzi'nin, ülkeye bereket sağlayan evlenmesidir.

Sumer'de bereket kültü nasıl ve niçin doğmuştu?

Sumer ekonomisi tarım ve hayvancılık üzerine kurulmuştu. Ürünler ne kadar bol olursa halkın zenginliği ve rahatı o kadar çok olacaktı. Ürünlerin bolluğu toprağın ve dölyatağının verimli olmasına bağlıydı. Bu da cinsel istek ve güç ile olabilecekti. Sumerliler cinsel güce "kalbin suyu" demişlerdi.

İÖ 3000 yıllarında, Sumer düşünür ve din bilimcileri, Sumer'in önde gelen şehirlerinden Uruk'un baştanrıçası olarak kabul ettikleri sevgi kaynağı, çekici ve fettan İnanna'yı kralları ile evlendirirlerse, onların verimlilik gücünün ülkelerine bolluk ve bereket getireceğini düşünmüşlerdir. Bunun için Sumer kral listesine göre, Uruk'un dördüncü kralı Dumuzi'yi Çoban Tanrısı yaparak Tanrıça İnanna ile evlenmek üzere seçmişlerdir. Bundan sonra Sumer'in şair ve ozanları bu konuyu, bazıları açık saçık olan yüzlerce satırlık şiirlerle anlatarak, çalgılar eşliğinde söyleterek dinlerinin önemli bir töresi haline getirmişlerdir.

Kutsal evlenme öyküsü aşağıdaki bölümlerden oluşuyor:

1) Tanrıça'nın Dumuzi'yi koca olarak seçmesi.

2) Evlenmeleri.

3) Tanrıça'nın yeraltına gitmesi.

4) Tanrıça'nın yeraltından kurtulup yerine kocası Dumuzi'yi göndermesi.

5) Kocasını baştan çıkaran kızın öldürülmesi.

6) Dumuzi'nin yeraltından kaçması.

7) Dumuzi'nin rüyası.

8) Dumuzi'nin tekrar yeraltına götürülmesi.

9) Dumuzi'nin kız kardeşi Tanrıça Geştinanna'nın, kardeşi yerine yarım yıl yeraltında kalmayı kabul ederek, Dumuzi'yi yarım yıl için kurtarması.

10) Her ilkbaharda yeraltından çıkan Dumuzi ile İnanna'nın birleşmesi.

11) Bu birleşmenin, ülkenin kralı ile yüksek düzeyde bir rahibenin evlenmesiyle sembolize edilmesi ve bununla başlayan yeni yıl için kutlama şenlikleri.

Bu evlenmeye ait birbirinden değişik şiirler var. Bunlar ya çeşitli ozanlar tarafından ya da çeşitli çağlarda yaratılan şiirler. Bunlardan birine göre, İnanna ile çiftçi, çoban, balıkçı ve kuş avcısı evlenmek istiyor. İnanna, evlenmeye hazır olunca onları çağırıyor. Çiftçi gelirken henüz biçilmiş arpa, çoban taze süt ve kaymak, avcı çeşitli kuşlar, balıkçı da sazan balığı getiriyor. Tanrıça, bunların içinden Çoban Tanrısı Dumuzi'yi seçiyor. Başka bir şiire göre, İnanna'nın kardeşi Güneş Tanrısı Utu, kardeşine Dumuzi'yle evlenmesini öneriyor. Tanrıça, önce çiftçi Enkimdu ile evlenmek istiyor, sonradan Dumuzi'yi seçiyor.

Dumuzi sevgilisinin kapısında kapının açılmasını beklerken, İnanna, annesi Tanrıça Ningal'e ne yapması gerektiğini soruyor. O da kızına, bu adamın iyi bir koca olabileceğini, giyinip süslenip kapıyı açmasını söylüyor. Tanrıça söyleneni yapıp kapıyı açıyor. Dumuzi kapıda onu ay gibi parlak görünce sarılıp öpüyor ve övgü dolu sözler söylüyor. Tanrıça da kadınlık organını gök teknesine, yeni doğan aya, sürülmemiş tarlaya benzetiyor ve sürülmemiş bu tarlayı kimin süreceğini soruyor. Dumuzi kendisinin süreceğini söylüyor. Bundan sonra düğün hazırlıkları başlıyor. Bir şiire göre Tanrıça için taze hurma toplanıyor. İnanna, kraliçelik hazinesine sokuluyor. Kendisine yaraşacak çeşitli mücevherler seçiyor. Giyinip süsleniyor. Her tarafına güzel kokular sürüyor. Gözlerini kömürle boyuyor. Diğer taraftan lacivert taşlarla süslü, beyaz çarşaflı bir yatak hazırlanıyor. Yatağın etrafına sedir kokuları serpiliyor. İnanna kraliçelik yatağına davet ediliyor. O yatağı açıyor ve sevgilisini, "yatak hazır, yatak seni bekliyor" diyerek yatağa çağırıyor. Dumuzi, bir elini İnanna'nın kalbine koyarak "El ele uyumak tatlıdır, kalp kalbe uyumak daha tatlıdır" diyor. İnanna, Dumuzi'nin kendisine yaptıklarını anlatıyor: Sevimli eliyle

kalçalarını, saçlarını okşuyor. Elini kadınlık organına koyuyor. Kara teknesini kremle doldurarak onu seviyor. Daha sonra İnanna "Birlikte olmaktan zevk duyduk, o benimle neşelendi, benim tatlı sevgilim kalbime yaslanarak dil oyunlarıyla elli defa yaptı" diyor.

Büyük bir aşk ve zevkle başlayan bu evlilik ne yazık ki, İnanna'nın yeraltı dünyasına gitmesi ile acı bir duruma dönüşüyor. Şiir tarzında yazılmış bu uzun öyküde, İnanna, Yeraltı Tanrıçası olan kız kardeşi Ereşkigal'i görmeye gider. Ereşkigal, İnanna'nın yeraltı dünyasına sahip olmak istediğini düşünerek yeraltı kuralına göre onu bir cesede dönüştürür. Diğer taraftan kardeşinin kocası Dumuzi'yi baştan çıkarsın diye, yeryüzüne bir kız gönderir. Tanrıça, veziri Ninşubur'un yalvarmasıyla Bilgelik Tanrısı Enki tarafından kurtarılırsa da, yerine birini bırakması gerekmektedir. İnanna, yanında cinlerle, yerine birini bulmak üzere şehir şehir dolaşmaya başlar. Gittikleri yerlerdeki Tanrılar, İnanna'nın yeraltında kalmasının üzüntüsüyle çuval elbiseler giymiş, tozlar içine bulanmışlardır. Tanrıça kıyamaz hiçbirini vermeye. Nihayet Uruk şehrine geldiklerinde, kocasını en iyi giysiler içinde, başında tacı ve kucağında bir kızla tahtında kurulmuş olarak gören Tanrıça, birdenbire çok kızarak "Alın götürün bunu!" der. Cinler, Dumuzi'yi yakalar; döverek, hırpalayarak, sürükleyerek yeraltına götürürler. Kızı da Tanrıça öldürtür. Dumuzi, orada Güneş Tanrısı Utu'ya kendisini kurtarması için yakanr. O da Dumuzi'nin elini ayağını yılana çevirerek kaçmasını sağlar. Fakat, cinler arkasını bırakmazlar. Kardeşinin evine saklanır, orada tam yakalanacağı zaman kırlara kaçar. Kardeşine onun yerini söylemesi için işkence yaparlarsa da, söylemez. Dumuzi, kırda uyurken bir rüya görür. Rüyasını, rüya yorumlayıcısı olan kardeşi Tanrıça Geştinanna'ya anlatır. O da büyük bir üzüntüyle onun yine yakalanacağını söyler. Gerçekten de yakalanıp yeraltına götürülür. Yaptığına çok pişman olan, fakat kocasının cezasız kalmasını islemeyen İnanna'nın yardımıyla Geştinanna, Tanrılar meclisinden kardeşi yerine yarım yıl yeraltında kalmayı isteyerek, yarım yıl kardeşinin yeryüzüne çıkmasını sağlar. Dumuzi, yeryüzüne bahar zamanı çıkarak

karısıyla birleşir. İşte bu birleşme sonucu yeryüzünde bütün bitkiler yerden fışkıracak, hayvanlar yavrulayarak, yumurtlayarak çoğalacak, her tarafa bereket gelecek diye düşünmüş Sumer dincileri ve o günü yeni bir yılın başlangıcı olarak kabul etmişler.

Bu birleşmeyi, ülkenin kralıyla yüksek düzeydeki bir rahibeyi her yeni yılda büyük şenliklerle evlendirerek sembolize etmişlerdir. Törenlerde Tanrıça yerine geçen rahibe, Tanrı yerine geçen kralın birbirlerine söyleyecekleri sevgi, aşk, tutku dolu şiirler yazılmış, bunlar çeşitli çalgılar eşliğinde çalınmış, söylenmiştir.

Bu şiirler, *Tevrat* üzerinde çalışan bilginleri yüzyıllar boyu büyük bir meraka düşüren bir konunun aydınlığa çıkmasını sağlamıştır. *Tevrat'la* "Süleyman'ın Şarkılar Şarkısı" bölümünde çok sayıda açık saçık aşk şiiri vardır. "Bunlar tarih değil, dinle de ilgili görülmüyor, neden bu din kitabında bulunuyor?" sorusu araştırmacıları devamlı düşündürmüştür. Kilise papazları İsa'yı seven, kiliseyi sevilen, İbraniler ise Yahve'yi seven, İsrail'i sevilen olarak yorumlamışlardır. 19. yüzyılda ise, bunun, Filistin düğünlerinde yapılan törenlerle ilgili olduğu söylenmiştir.

Kutsal evlenme şiirleri, özellikle bu yüzyılın ikinci yarısından sonra okunup çözüldükçe, bunların "Süleyman'ın Şarkılar Şarkısı" bölümündeki şiirlere çok benzediği görülmüştür. Bu bölümün *Tevrat'ın* en son elden geçişinde bile çıkarılmaması, İsrail'de bereket kültü etkisinin henüz tamamıyla silinmediğini gösteriyor. Öykünün izleri Ugarit, Finike, Kenan ve Yunan efsanelerinde de bulunmaktadır. İsrail'e Mezopotamya'dan doğrudan doğruya ve Suriye yoluyla geçmiştir bu kült. Kutsal evlenme törenleri İslam dünyasında da iz bırakmıştır.

Hıristiyanlar arasında İsa'nın yeryüzüne çıkması, bereket getirmesi inancına dayanan ve yumurtalarla kutlanan, Almanya'da Ostern, İngiltere'de Easter yortusuyla, halkımız arasında Hızır ile İlyas Peygamber'in birleştiği düşünülen hıdrellez şenlikleri bu kutsal evlenme töreninin bir uzantısı sayılabilir. Takvimimizde yer alan Temmuz ayının adı da Dumuzi'den gelmektedir.

SUMER'DE KUTSAL EVLENME

AŞK TANRIÇASI İNANNA İLE ÇOBAN TANRISI DUMUZİ'NİN EVLİLİK ÖYKÜSÜ

BİRİNCİ PERDE

Bir Sumer tapınağının içi. İki tarafta renkli mozaiklerle süslenmiş yuvarlak sütunlar. İkisinin arasında, biraz arkada bir niş içinde Tanrıça İnanna'nın heykeli. Önünde bir sunak bulunuyor. Sütunların ön kısmında, bir tarafta Sumerli kıyafetleri giymiş kadın ve erkeklerden oluşan koro, diğer tarafta arp, lir, flüt ve def çalan çalgıcılar var. Ayrıca birkaç çeşit davul ve davulcu. Koro şarkısını söylerken içeriye kadın kılığına girmiş, boyunlarına renkli eşarplar bağlamış erkekler, erkek kılığına girmiş kadınlar, başları örtülü ve açık rahibeler, kırmızı giysileri içinde günah çıkaran rahipler, ellerinde iki yüzlü balta, kılıçlar, mızraklar tutan rahipler (ellerindekileri kaldırıp indirirler), çember taşıyan, renkli iplerle ip atlayan kadınlar ve erkekler yavaş yavaş içeri girer. Onlar girerken davul sesleri gittikçe belirginleşir.

Koro:

Gökte görülen o kutsala selam deriz!
Göğün kutsal rahibesine selam deriz!
Göğün yüce hanımı İnanna'ya selam deriz!
Ay Tannsı'nın ilk kızı İnanna'ya selam deriz!
Göğün kutsal fahişesine selam deriz!
Saygın danışman,
Göğün süsü,
Uyku sona erince
Gün ışığı olursun.

Sumer halkı önünden geçer
Sana selam deriz!
Ayın yedinci gününde,
Ay hilal olunca
Kutsal su ile yıkanıp kraliçelik elbisesini giyinince
Davullar vurulur önünde
Sumer halkı önünden geçer,
Göğün yüce hanımına selam deriz!
Erkek olan kadınlar,
Kadın olan erkekler,
Önünden geçer, sana selam deriz!
Kadın fahişeler,
Erkek fahişeler önünden geçer, sana selam deriz!
Sumer halkı önünden geçer, sana selam deriz!

Tanrıça İnanna, başında boynuzlu başlığı, yarıomuzu çıplak uzun bir elbiseyle içeri girer. Herkes olduğu yerde kalır.

İnanna:

Tanrıların baş tacı İnanna'yım ben
Babam bana göğü verdi,
Yeri verdi.
Krallığı verdi bana,
Savaşta koşmayı,
Saldırmayı verdi bana.
Seli, tayfunu verdi bana.
Göğü taç yaptı başıma,
Yeri sandal yaptı ayağıma.
Kutsal elbiseyi giydirdi üstüme,
Kutsal asayı verdi elime
Tanrılar serçe, ben şahinim,
Enlil Baba'nın yaban ineğiyim ben!

Koro:

Ey dağları deviren,
Fırtına kanatlarını kullan!
Sen uçarak gelince,
Ülkeler eğiliyor önünde.

İnanna:

Savaşın önünde durursam,
Ülkenin öncüsüyüm.
Savaşın dışında durursam,
Elde hazır okluğum.
Savaşın ortasında durursam,
Savaşın kalbi,
Savaşçıların koluyum.
Savaşın sonunda,
Korkunç bir tufanım.
Savaşı izlerken askerlere;
İlerle, yaklaş, derim düşmana.

Koro:

Yer Tanrılarının mağrur kraliçesi,
Gök Tanrılarının baş tacı,
Göğü titretir, yeri titretirsin.
Yükseklerde çakar,
Yere ateş atarsın.
Güney rüzgârı gibi sağırlatıcı emrin
Islık çalarak dağlara yayılır,
Uğuldayan fırtınan ile
Boşaltırsın ülkeye yağmuru.
Fırtına gibi saldırır,
Kasırga gibi kudurursun.

Sahneye İnanna'nın erkek kardeşi Güneş Tanrısı Utu girer *ve gayet müşfik bir sesle:*

Utu:

Sevgili kardeşim İnanna!
Senin için keten yetiştirdim.

İnanna:

Kardeşim, o keteni kim eğirecek?

Utu:

Onu eğrilmiş olarak getireceğim.

İnanna:

Sonra kim dokuyacak onu bana?

Utu:

Kardeşim, onu dokunmuş,
Gelin çarşafı olarak getireceğim sana

İnanna:

O çarşafta kim yatacak benimle?

Utu:

Güveyin yatacak seninle,
Kutsal tahta yaraşan yatacak seninle,
Dumuzi, çoban yatacak seninle.

İnanna:

Hayır kardeşim!
Kalbimin adamı çapa ile çalışandır.
Çiftçi Enkimdu, odur kalbimin adamı
Ambarıma tahıl dolduran,
Tahılı yüksek yığan,
Çiftçidir kalbimin adamı!

Utu:

Kardeşim çobanla evlen!
Neden istemiyorsun?
Kaymağa sütü iyidir,
İnanna evlen Dumuzi ile!
Bereketin akik gerdanlığı ile süslenen sen
Neden isteksizsin?

İnanna:

Çobanla evlenmeyeceğim, asla!
Yünü kaba giysileri kabadır onun.
Çiftçi masam için tahıl,
Giysilerim için keten yetiştirir.

Sahneye Tanrı Dumuzi girer. Başında boynuzlu Tanrı başlığı vardır ve Tanrı giysileri içindedir.

Dumuzi:

Niçin çiftçiyi istiyorsun?
O sana siyah un verirse,
Ben sana siyah yün veririm,
O sana beyaz un verirse,
Ben sana beyaz yün veririm.
O sana bira verirse,
Ben sana tatlı süt veririm.
Çifçinin benden fazla,
Sorarım sana benden neyi fazla?

İnanna:

Haydi sende!
Annem Ningal olmasaydı,
Sokaklarda sürtecektin.

Büyükannem Ninkugua olmasaydı,
Kırlarda sürtecektin.
Babam Ay Tanrısı Nanna olmasaydı,
Kardeşim Utu olmasaydı,
Tepende bir çatı bile olmayacaktı.

Dumuzi:

İnanna! Kavga etme benimle!
Babam senin baban kadar iyidir.
Annem senin annen kadar iyidir.
Kardeşim senin kardeşin kadar iyidir.
Ne söylersen söyle,
Aşkımı inkâr etme.
Sarayın kraliçesi
Gel evlenelim seninle!

Koro:

Konuştukları sözler,
Sevgi sözleri oldu.
Başlayan kavga barışla son buldu.

Sahne değişir. Dumuzi, kız kardeşi, rüya yorumlayıcı Tanrıça Geştinanna ile beraberdir.

Geştinanna:

Ben dolaşırken, dolaşırken ben,
Evin yanında dolaşırken ben,
Sevgili İnanna gördü beni.
Bana ne söyledi o!
Ey kardeşim, bana ne söyledi o?
Benim sevdiğim adamla, seninle konuşmuş.
Artık hoşlanıyormuş senden.

Ey kardeşim! Evine götürdü beni
Durmadan gevezelik ettik onunla.
Kalbini dökerek açındırdı beni.
Onu teselli etmeye çalışırken
Tir tir titriyordu heyecandan.

Bunu duyan Dumuzi büyük bir sevinç içinde:

Dumuzi:
Gideyim, ey kardeşim gideyim,
Sevgili kardeşim gideyim ona,
İçimi bol bol dökeyim ona.

Sahne değişir, İnanna ile annesi Tanrıça Ningal beraberdir.

İnanna:
Anneciğim, çoban Dumuzi aşıkmış bana.
Gönlüm çiftçide dedim,
Aşağıladım, kızdım ona.
Yine de "gel evlenelim" dedi.
Ondan hoşlanmaya başladım,
Sen ne dersin buna?

Ningal:
Ulusumuzu, koyunu, kuzusu,
Sütü, peyniri ile besleyen
Seni bu kadar seven,
Sana tapan bu adamı reddetme!
Kızım, bu genç adam baban gibi olacak,
Bu genç adam annen gibi olacak,
Her derdini seninle paylaşacak.

O sırada kapı çalınır, dışarıdan:

Dumuzi:

Aç kapıyı sevgilim
Aç kapıyı bana,
Ben Dumuzi, geleceğim yanına.

Ningal:

Git çabuk, giyin süslen,
Tak takıştır, kapıyı aç ona.

Annesi ile İnanna dışarı çıkarlar.

Koro:

Ey şarkıcı! Fırtınadan sesli davul ile
Tatlı sesli lir ile
İnsanın ruhunu okşayan arp ile,
Kalbi neşelendiren şarkıları söyleyelim!
Şimdi kapıyı açacak İnanna
Ay ışığı gibi görünecek Dumuzi'ye.

Biraz sonra İnanna, beyaz elbiseler giymiş, boynuna lacivert taşlı gerdanlığını takmış, saçının buklelerini alnına, yanaklarına dökmüş olarak içeri girer ve kapıyı Dumuzi'ye açar. Kapı açılır açılmaz Dumuzi hemen İnanna'ya sarılır, büyük bir sevgiyle öper.

Dumuzi:

Sevgilim, seni kölelik için istemiyorum.
Masan bolluk masası olacak.
Ey benim gelinim!
Bana elbise dokumayacaksın.

Ey İnanna, ip eğirmeyeceksin.
Evin bolluk içinde olacak.
Sen ekmek yapmayacaksın.
Sofran bollukla dolacak,
Sevgimle neşe bulacak,
Sevgimle mutlu olacaksın!

İnanna bu sözlerden çok mutlu olur. Kendisinin de Dumuzi'ye vereceklerini ve hakkında düşündüklerini sıralıyor.

İnanna:

Sana söyleyeceklerim
Şarkılar içinde dokunsun.
Sana söyleyeceklerim
Kulaktan kulağa aksın,
Yaşlıdan gence geçsin:
Savaşta öncünüm, kavgada yardımcın,
Mecliste koruyucun, yolda hayatın.
Kutsal evin seçilmiş çobanı, seni kral yaptım.
Başına konacak taca uygunsun,
Krallık elbisesine uygunsun.
Asayı ve silahı taşımaya uygunsun.
Kutsal göğsümde uyumaya uygunsun.
Ey Dumuzi! Sen gerçekten benim aşkımsın!

Dumuzi:

Ey Tanrım! Sakinin içkisi tatlı
İçkisi gibi kendisi tatlı,
Kendisi gibi dudakları tatlı.

İnanna:

Kim benim tarlamı sürecek
Kim benim nemli toprağımı sürecek?

Dumuzi:

Ey yüce hanımım!
Ey benim şahane İnanna'm!
Ey benim kutsal mücevherim!
Ben süreceğim senin tarlam,
Kral Dumuzi sürecek tarlanı,
Ben süreceğim nemli toprağını.

İnanna:

Sür tarlamı bal adam!
Beni tatlılandıran bal adamım.
Beyim, Tanrıların bal adamı,
Elleri bal, ayakları bal,
Beni hep ballandıran adam.

Bu arada ilk sahnedeki kalabalık halk içeriye girmeye başlar.

Koro:

Dumuzi sevgilisini kucakladı,
Gün ışığı sevgilisini kucakladı.
Saray bayramda, kral sevinçte,
Düğün var, tören var ülkede.
Kalbi neşelendiren şarkılar söyleyelim!
Ey İnanna! Sen halkın süsü, Sumer'in neşesisin.
Kutsal fahişe, gök ve yerde selamlanan,
İnanna! Ayın ilk kızı, gecenin hanımı,
Sana övgü şarkıları söylüyoruz.

İnanna:

Gözlerimi halkıma çevirdim,
Dumuzi'yi ülkenin kralı yaptım.
Dumuzi, Enlil'in sevdiği,

Annem ona gönül bağladı,
Babam onu yüceltti,
Çalgılar onun için çalınsın,
Ben onun için ağzımdan şarap akıtayım,
Böylece kalbi neşelensin ve sevinsin!

Koro:

Fırtınadan sesli davul ile,
Sarayın süsü, tatlı sesli lir ile,
İnsanın ruhunu okşayan arp ile,
Ey şarkıcı! Kalpleri neşelendiren şarkıyı söyleyelim!
Saray sevinçli, halk neşeli,
Ey Dumuzi! Günlerin bereketli, tahtın uzun olsun!

Sahne değişir, yine tapınağın salonu görünür. Telaşlı gidip gelmeler olur. Tahtadan bir karyola kurulmaya başlanır. Üzerine beyaz çarşaflar örtülür. Etrafa bir şeyler serpiştirilir. Tütsüler yakılır. Bu arada koro devam eder:

Koro:

Halk yatağı düzenlemekte
Etrafına tütsüler serpmekte.
Yatağa gelin çarşafı seriliyor,
Kalbi neşelendiren gelin çarşafı,
Vücudu tatlılandıran gelin çarşafı,
İnanna ve Dumuzi için gelin çarşafı.

Yatak hazırlanır, halk yavaş yavaş çekilir.

Koro:

İnanna Dumuzi'yi yatağa çağırıyor,
Kalbi neşelendiren yatağa,
Krallık yatağına,
Kraliçelik yatağına!

İnanna:

Güvey kalbimin sevgilisi, senin neşen hoştur bal tatlısı
Arslan kalbimin sevgilisi, senin neşen hoştur bal tatlısı.
Beni büyüledin, karşında titriyorum, güveyim yatak hazır.
Haydi gel yatağa! El ele uyumak iyidir.
Kalp kalbe uyumak daha tatlıdır.

Dumuzi:

Yanımda bulunman yaşam, birlikte olman bolluk,
Seninle yatmam ise en büyük mutluluk.

Gülerek İnanna'yı kucaklayıp yatağa götürürken perde kapanır.

İKİNCİ PERDE

Yine tapınak salonu.

Koro:

Kraliçemiz yeraltına gidiyor.
İnanna yeri bırakıp,
Göğü bırakıp,
Yeraltına gidiyor.
Uruk Tapınağı'nı,
Nippur Tapınağı'nı bırakıp,
Yeraltına gidiyor.

İnanna, başına tacını koymuş, siyah buklelerini alnına, yanaklarına düşürmüş. Boynunda lâpis lâzuli gerdanlık. Göğsüne kadar inmiş iki sıra boncuk. Göğsünde "Adam gel gel" adlı bir plaka, kolunda kalın bir altın halka. Elinde lâpis lâzuli amblem olarak veziri (hanım) Ninşubur ile içeri girerler.

İnanna, Ninşubur'a:

Benim dayanağım,
Benim sadık vezirim!
Ben yeraltına iniyorum.
Eğer dönmezsem,
Dilenci gibi giyin.
Yıkıntılarda ağla!

Tanrılara yalvar!
Beni kurtarsınlar.
Git, söylediklerimi unutma!

Sahne değişir. İnanna yeraltı kapısı önünde emreden bir sesle:

İnanna:
Kapıcı kapıyı aç!
Neti kapıyı aç!
İçeri gireceğim.

Kapıcı Neti:
Kimsin sen?

İnanna:
Ben İnanna.
Göğün kraliçesi.

Neti:
Göğün kraliçesi İnanna isen
Neden bu dönülmez ülkeye geldin?

İnanna:
Kız kardeşimi
Görmek için geldim.

Neti:
Bekle!
Kraliçeme sorayım.

Sahne: Yeraltı Tanrıçası Ereşkigal tahtında oturmaktadır. Neti içeri girer.

Neti:

Kraliçem,
Gök kadar uzun,
Yer kadar geniş,
Kale duvarı gibi sağlam,
Bir kız geldi
(Veya:
Kraliçem
Gök ve yerin kraliçesi
İnanna imiş gelen
Kapıda bekliyor.)

Tanrıça buna duyunca, çok kızmış olarak, kalçalarına vurup dudaklarını ısırır.

Ereşkigal:

Kapıcı Neti!
Dinle beni!
İnanna'yı kapılardan,
İçeri sokarken,
Üstündekileri çıkar.
Göğün kutsal rahibesi,
Bel bükerek gelsin önüme.

Sahne: 7 kapı görünecek. Neti ilk kapıyı açar.

Neti:

Gir içeri İnanna.

İlk kapıdan girince kapıcı başındaki tacı alır

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin o! İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

İkinci kapıdan girince gerdanlığını çıkarır kapıcı.

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin ol İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

Üçüncü kapıdan geçerken iki dizi boncuk çıkarılır boynundan.

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin ol İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

Dördüncü kapıdan geçerken göğsündeki plaka alınır.

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin ol İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

Beşinci kapıdan geçerken kolundan altın halka alınır.

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin ol İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

Altıncı kapıdan geçerken elindeki amblem alınır.

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin ol İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

Yedinci kapıdan geçerken üzerindeki elbise çıkarılır.

İnanna:

Ne oluyor?

Neti:

Sakin ol İnanna!
Yeraltının kuralı bu.

İnanna, yedinci kapıdan çıplak ve eğilmiş bir durumda taht odasına girer. Ereşkigal tahttan ayağa kalkar, İnanna tahta doğru yürür. Ereşkigal İnanna'ya büyük bir kızgınlıkla bakar ve suçlar bir tonla:

Ereşkigal:

Neden geldin buraya?
Gökle yere sahipsin.
Yetmiyor mu bu sana?

İnanna:

Kocan ölmüş,
Başsağlığı dilemekti amacım.

Ereşkigal:

Olamaz!
Yeraltına göz diktin,
Bırakmam onu sana.
Buranın kuralına uyacak,
Çıkamayacaksın yukarıya.

diye çok kızgın olarak Tanrıça'ya bakar ve İnanna cansız olarak yere düşer.

Ereşkigal:

Nintu'yu getirin bana!

Birisi dışarı koşar, genç bir kızı getirir.

Ereşkigal:

Bak kız giyin kuşan,
Sür sürüştür,
Git hemen yeryüzüne Dumuzi'yi bul!
Ona candan arkadaş ol!
Baştan çıkar onu!
Karısını arattırma!
Göreyim seni!

Kız, dışarı çıkar. Sahne değişir. İnanna'nın veziri Ninşubur üzerine bir çuval giymiş yeraltı kapısı önünde dövünerek, yüzünü gözünü yolarak;

Ninşubur:

Üç gün üç gece geçti.
Gelmedi Tanrıçam.
Gidip Tanrılara başvurayım,
Kurtarsınlar onu diye,
Gözyaşı döküp yalvarayım.

Sahne değişir. Bilgelik Tanrısı Enki tahtında oturmaktadır. Ninşubur, Enki'nin önüne kendini atar ve elleriyle yalvarır bir durumda:

Ninşubur:

Ey Enki Baba!
Kızını yeraltında bırakma!
Parlak gümüşünü,
Tozlar içine gömdürtme!
Değerli Lâpis Lâzunu,
Taşçılara kırdırtma!
Göz alıcı şimşirini,
Oduncülara kestirtme!
Göğün kutsal rahibesini,
Yeraltında bırakma!

Enki:

Ne oldu?
Kızıma ne oldu?
İnanna! Bütün ülkelerin kraliçesi,
Göğün kutsal fahişesi,
İnanna'ya ne oldu?
Gelsin yaratıklarım,
Kurtarsınlar onu hemen.

İçeriye acayip kılıklı kimseler girer. Enki, yanından küçük bir su kâsesiyle bir yiyecek verir onlara.

Enki:

Gidin yeraltına hemen.
Sinek gibi geçin kapılardan.
Yeraltı kraliçesinin odasına girin.
O ne söylerse,
Siz de onu söyleyin.
Size karşılık ne vereyim derse,
İnanna'yı isteyin.

Sahne değişir. Yaratıklar yeraltında Tanrıça'nın odasındadırlar. Tanrıça Ereşkigal çıplak olarak arkaüstü yatmaktadır. Onlar içeri girdiği zaman acıyla:

Ereşkigal:

Ah ah benim içim!

Yaratıklar:

Ah ah senin için!

Ereşkigal:

Oh oh benim dışım!

Yaratıklar:

Oh oh senin dışın!

Ereşkigal:

Ah ah benim belim!

Yaratıklar:

Ah ah senin belin!

Ereşkigal:

Oh oh benim arkam!

Yaratıklar:

Oh oh senin arkan!

Ereşkigal:

Ah ah benim kalbim!

Yaratıklar:

Ah ah senin kalbin!

Ereşkigal:

Oh oh benim ciğerim!

Yaratıklar:

Oh oh senin ciğerin!

Tanrıça yerinden doğrulup onlara bakar ve:

Ereşkigal:

Benimle inleyen siz kimsiniz?
(Eğer) Tanrı iseniz kutsayayım,
(Eğer) Ölümlü iseniz hediye vereyim,
Ne isterseniz söyleyin bana.

Yardımcı:

Biz şu cesedi istiyoruz.

Ereşkigal:

O İnanna'nın cesedi.

Yardımcı:

Biz onu istiyoruz.

Tanrıça, cesedi almalarını işaret eder. Onlar cesedin üzerine ellerindekini serperler, Tanrıça canlanır. Gitmek üzere bir hareket yapar. O sırada sahneye yedi yeraltı cini girer. Önde olan kılıç, arkadaki bir gürz taşımaktadır.

Cinler:

Yeraltından kimse çıkamaz.
İnanna çıkmak isterse,
Yerine birini bırakmalı.
Biz yemeyiz içmeyiz,
Hediye istemeyiz,
Çiftleşmeden zevk almayız,
Çocukları öpmeyiz

diyerek, İnanna ile birlikte yürürler. Sahne değişir. Bir saray kapısı önüne gelmişlerdir. Ninşubur, kapı önünde onları beklemektedir. Tanrıça'yı görünce önüne kendisini sevinçle atar.

Cinler:

İnanna bunu götüreceğiz.

İnanna:

Hayır olamaz.
O benim desteğim,
Önerilerde bulunan vezirim,
Yanımda çarpışan silahçım.

Cinler:

Yürü İnanna, Umma'ya gidelim.

Sahne değişir. Sahnede Tanrı Şara, çuval elbise giymiş olarak İnanna'yı görünce önüne kendisini atar. Cinler, onu yakalamak için saldırır.

Cinler:

İnanna, bunu götüreceğiz!

İnanna:

Hayır, Şara olamaz!
Bana ilahiler söyleyen oğlumdur o!
Asla Şara'yı veremem yerime!

Cinler:

Yürü öyleyse Uruk'a gidelim!

Yürürler. Sahne değişir, İnanna'nın kocası Dumuzi parlak giysiler içinde, başında tacı, şahane bir tahtta, Yeraltı Tanrıçası Ereşkigal'in gönderdiği kız kucağında oturmaktadır. İnanna'yı görünce biraz şaşırır, ama yine de pek istifini bozmaz. İnanna, kocasının kendi yokluğundan üzüleceği yerde, üstelik bir kızla gönlünü eğlendirdiğini görünce çılgına döner. Cinlere:

İnanna:

Kızı bana bırakın,
Alın götürün şunu!

diye kocasını gösterir. Cinler Dumuzi'yi itip kakıştım, kimisi de vurarak yerde sürüklemeye başlarlar. Bir taraftan da;

Cinler:

Biz yemeyiz içmeyiz,
Karı çocuk bilmeyiz
Hediye istemeyiz,
Gökle yerde dolaşır,
Kimseye acımayız.

derler. Kız da derin bir acı ve korkuyla kendisini İnanna'nın ayaklarına atar. İnanna, kıza büyük bir nefret ve kızgınlıkla bakarak;

İnanna:

Sen,suçun kaynağı sen!
Yapılmayacağı yapan
Günahın kaynağı sen!
Kutsal kucakta oturan
Kutsal yatağa yatan
Yüz karası sen!

Biliyor musun seni ne korkunç bir son bekliyor?

Nintu:

Tanrıçam ne olur kıyma bana,
Benim hiç suçum yok bunda,
Kız kardeşindir bana bunu yaptıran,
Yalvarıyorum sana.
Göğün yerin hâkimesi,
İnsanların baş tacı,
Tanrıların yücesi,
Sevgili Tanrıçam kıyma bana.

İnanna:

Asla affedemem bu suçu!

Dinleyicilere dönerek:

İnanna:

Olacak şey mi bu?
O kadar sevdiğim kocamı nasıl da baştan çıkarmış?
Bu kız gündüz kocamla gezmiş
Gece de yatağına girmiş

Buna yürek dayanır mı?
Ben ki, yeri göğü titreten,
Düşmanları yok eden İnanna'yım
Bana karşı nasıl böyle bir suç işlenir!
Bu büyük suç cezasız kalabilir mi?

Kız, bu arada yerde acıyla kıvranmakta, ellerini İnanna'ya doğru kaldırarak yakarır durumdadır.

İnanna:

Gelsin bekçiler sopalarıyla,
Öldürsünler bunu!
Gelsin çömlekçiler çömlekleriyle,
Öldürsünler bunu!
Gelsin ağıtçılar gümbürtülü çalgılarıyla,
Öldürsünler bunu!

diye bağırırken, ellerinde sopalar, gürzler, çömleklerle insanlar içeri girerek kızın üzerine saldırırlar. O arada ağıtçılar, davullarla ve deflerle (gümbürtülü çalgılarla) onların etrafında dönerek kızı sürükleyip çıkarken perde kapanır.

ÜÇÜNCÜ PERDE

Dumuzi, loş bir yerde bir ağ içindedir. Güneş Tanrısı Utu'ya kendisini kurtarması için yakarmaktadır.

Dumuzi:

Ey Utu! Kurtar beni!
Kardeşinin kocası benim!
Annene süt getiren benim!
Kutsal kucakta yaşayan,
Kutsal dudakları öpen, benim!
Utu! Sen merhametli ve hak tanırsın.
Ellerimi yılana çevir, ayaklarımı yılana çevir,
Kurtar beni buradan!

Dumuzi, elleri ve ayakları yılan gibi görüntüde, sürünerek bulunduğu yerden kaçar. Sahne değişir. Dumuzi kırlık bir yerde yatmaktadır.

Koro:

Tanrı Utu, onun gözyaşlarını kabul etti.
Merhametli bir insan gibi acıdı Dumuzi'ye.
Ellerini yılana döndürdü,
Ayaklarını yılana döndürdü.
Kaçırttı onu cinlerden.

Dumuzi, yavaş yavaş doğrulur, gözlerini ovuşturarak dehşetle etrafına bakınır.

Dumuzi:

Bir rüya, bir rüya,
Bir rüya gördüm korkunç!
Gel benim kardeşim,
Kelimelerin anlamını bilen,
Rüyaları yorumlayan,
Bilgin kadın gel, gel bana!
Sana rüyamı söylemeliyim.

O sırada içeriye kız kardeşi, rüya yorumlayıcı Tanrıça Geştİnanna gelir. Dumuzi, onu görünce büyük bir heyecanla kalkıp kardeşine sarılır.

Dumuzi:

Sevgili küçüğüm,
Rüyamı dinle.
Etrafım sazlıktı.
Tek bir kamış,
Titriyordu benim için.
Yan yana duran,
İki kamıştan,
Önce biri, sonra diğeri,
Köklerinden söküldü.
Yayığımın dibi çıktı.
Su kabı yerinden düştü.
Çoban sopam kayboldu.
Senin keçinin sakalı toza sürünüyordu.
Senin koyunun toprağı eşiyordu.

Koro:

Yayık sessiz, sütü yok,
Çanak kırılmış, Dumuzi yok,
Rüzgâr süpürmüş, ağıl yok.

Geştinanna:

Ama kardeşim,
Söyleme bu rüyayı!
Etrafında büyüyen sazlar,
Seni yakalayacak cinler.
Tek duran kamış,
Sana üzülecek annen.
Koparılan kamışlar,
Birimiz önce, birimiz,
Sonra götürüleceğiz.
Yayığının dibi çıkması.
Cinler yakalayacak seni.
Su kabının düşmesi,
Annenin kucağından düşeceksin.
Değneğinin kaybolması,
Cinler her şeyini silip süpürecek.
Benim keçimin sakalını toza sürtmesi,
Saçlarım senin için havaya kalkacak.
Koyunumun yeri tırmalaması,
Ah Dumuzi!.. Senin için yüzümü yolacağım.

Bu arada cinlerin sahneye doğru geldikleri görülür. Dumuzi, çalılıklar arasına kaçar.

Dumuzi:

Kaç kardeşim kaç!
Cinler geliyor kaç!
Hemen kaç!
Ben saklanıyorum otlar arasına
Ne olur yerimi söyleme onlara!

Geştinanna:

Eğer onlara yerini söylersem, köpeğin yesin beni.
Soylu köpek, kralın köpeği yesin beni!

Bu arada sahne değişir. Köy odası şeklinde bir mekân olur. Bunun duvarında raflar, raflar üzerinde çanak çömlek vardır. Yerde testiler, bakraçlar ve bir yayık bulunmaktadır. Kapıdan altı cin içeri girer. (Bunlardan ikisi Akşak'tan, ikisi Nippur'dan, ikisi Uruk şehirlerindendir.) Onlar etrafı aramaya başlarlar. Bir taraftan raflardan çanakları yere atarlar, bir taraftan da yerdeki eşyaları tekmelerler. Bunları yaparken de şunları söylerler:

Cinler:

Biz ne yemek biliriz,
Ne içmek biliriz.
Elimize geçeni kırar dökeriz.
Karı, çocuk bilmeyiz,
Çiftleşmekten zevk almayız.
Yeraltından kaçanı,
Nerede olsa buluruz.

Orada Dumuzi'yi bulamazlar. Sahne değişir ve Dumuzi ile kız kardeşinin konuştuğu yer görünür. Cinler oraya gelir ve etrafı araştırmaya başlarlar. Bir köşede Dumuzi'nin kız kardeşi Geştinanna gizlenmeye çalışmaktadır.

Koro:

Cinler ne yemek bilir, ne içmek,
Ne saçılan otu yerler, ne dökülen suyu içerler.
Eşlerine sarılmaz, tatlı çocuğu öpmezler.
Acı sarmısağı tatmazlar,
Ne balık, ne pırasa yerler.
Pis suları içerler.

Cinler:

Ana, baba bilmeyiz, karı, çocuk bilmeyiz,
Gökte, yerde dolaşır, kimseye acımayız

diyerek kaçmaya çalışan Geştinanna'yı yakalarlar. Acı çığlıklar atan Tanrıça'yı tartaklarlarken;

Cinler:
Kardeşin, nerede?

Geştinanna:
Söyleyemem.

Cinler:
Onun yerini söylersen, sana nehrin suyunu vereceğiz.

Geştinanna:
İslemem.

Cinler:
Tarlanın ürününü vereceğiz sana.

Geştinanna:
Hayır, istemem.

Cinler:
Sana her istediğini vereceğiz.

Geştinanna:
Ne verirseniz verin, istemem.

Hepsi kızın üzerine çullanıp sıkıştırmaya başlarlar. Bir ara kız onları yararak kaçmayı başarır.

Cinler:
Dünya yaratılalıberi kardeşinin yerini
Söyleyen bir kız kardeş görülmüş müdür?

diyerek sahnede Dumuzi'yi aramaya başlarlar ve onu otlar arasında bularak üzerine ağ atarlar, bir taraftan da deynek, sopa ve elleriyle vurarak yanaklarını yolarlar.

Cinler:

Kalk Dumuzi! İnanna'nın kocası
Sirtur'un oğlu, Geştinanna'nın kardeşi!
Kuzuların yakalandı, keçilerin yakalandı.
Asan, sopan yakıldı,
Yayığın kırıldı, süt kabın yere atıldı.
Ağılını rüzgâr aldı.
Kutsal tacı at, elbiseni çıkart!
Bizimle çıplak geleceksin!

Dumuzi, biraz doğrularak boynundaki bir flüt eşliğinde şunları söyler:

Dumuzi:

Ey kır! Kalbim gözyaşlarımla doldu,
Bir ağıt yap benim için,
Ey bataklık, bir ağıt yap benim için,
Ey yengeç, nehirde bir ağıt yap benim için,
Ey kurbağa, bir ağıt yap benim için!
Ben ölünce anneme bakan olmayacak.
Annemin istediğini getiren olmayacak.
Eğer annem öldüğüm günü bilmezse,
Siz kırlar, beni doğuran anneme bildirin!
Kız kardeşim, benim küçüğüm gibi ağlayın benim için.

Bu sözlerden sonra Dumuzi, yerde cansız yatar. Cinler, onu sürükleyerek götürürler.

Koro:

Cinler, Dumuzi'yi yakaladı,
Sardılar her yanını,
Yayık sessiz, sütü yok,
Çanak kırıldı, Dumuzi yok.
Rüzgâr süpürdü, ağılı yok.

Sahne değişir. Yine tapınağın içi. Sahnede yalnız, koro vardır

Koro:

İnanna acı çekiyor,
Kocası gitti elinden.
Vah kocasına! Vah genç sevgiliye!
Vah evine! Vah kentine!
Dumuzi Uruktan alındı
O Eridu'da yıkanamayacak,
Kutsal yerde sabunlanamayacak
İnanna'nın annesine kendi annesi gibi davranamayacak.
Dumuzi için yas tutanların acısı çok
O kılıç çekemeyecek,
Gençlerle yanşamayacak.
İnanna sahneye gelir. Yaptığına pişman, çok üzüntülüdür.

İnanna:

Gitti kocam, tatlı kocam,
Gitti aşkım, tatlı aşkım
Sevgilim götürüldü şehirden
Onu kefenine saramadan
Güveyim alındı elimden
Dumuzi yaşamıyor artık.
Derelere tepelere sordum,

Nerede kocam?
Nerede kavalı?
Onu rüzgâr çalıyor şimdi.
Nerede tatlı şarkısı?
Rüzgâr söylüyor şimdi.

Sahneye Dumuzi'nin annesi Sirtur girer

Sirtur:

Kalbim kaval gibi inliyor oğlum.
Kırlarda dolaşan oğlum,
Yakalandı cinlere
Kuzumu yitirdim.
Oğlağımı yitirdim.
Kalbim kaval gibi inliyor.
Ey hain kırlar!
Koşup gezdiği yerlerde,
Oğlum cansız yatıyor.
Kalbim inleyen kaval gibi çalıyor.
Onu bulmalı, görmeliyim, yavrusunu.

Koro:

Evde acı var!
Evde inilti var!
Yayık sessiz, sütü yok.
Çanak kırıldı Dumuzi yok.
Rüzgâr süpürdü ağılı yok.

Sahneye Geştinanna girer.

Geştinanna:

Ey benim kardeşim!
Kimdir senin kız kardeşin?

Benim!..
Senin için kararan gün,
Benim için de kararır.
Senin için ağaran gün,
Benim için de ağarır.
Kardeşimi bulacağım,
Kaderini paylaşacağım

İnanna:

Kardeşinin evi yok,
Onu cinler aldı.
Seni ona götürürdüm,
Ama yerini bilmiyorum.

O sırada sahneye sinek kıyafetinde biri girer ve etrafında dönerek İnanna'ya:

Sinek:

Dumuzi'nin yerini söylersem,
Bana ne verirsin?

İnanna:

Eğer onun yerini söylersen
Birahaneye koyacağım seni,
Bilge kişiler arasına sokacağım seni.
Ozan şarkıları içinde yaşatacağım seni.

Sinek:

Gözlerini kaldır,
Kırlara bak.
Dumuzi'yi orada bulacaksın.

İnanna, Geştinanna ve annesiyle o tarafa doğru yürürken sahne değişir. Dumuzi. bir köşeye büzülmüş ağlamaktadır. Onları görünce heyecanla fırlar. İkisinin ellerini yakalar.

İnanna:

Artık üzülme o kadar,
Kız kardeşin yalvardı Tanrılara,
Yarım yıl sen gideceksin yeraltına.
O gidince yarım yıl,
Sen özgür olacaksın.
Yine bana kavuşacaksın.

Dumuzi, İnanna, kız kardeşi ve annesi birbirlerine sevinçle sarılırlar. Sahneye bütün figüranlar girer. Hep birden çalgılar eşliğinde ve büyük bir coşkuyla şarkı söylenir:

Fırtınadan sesli davul ile,
Tatlı sesli lir ile
Ruhu okşayan arp ile
Kalbi neşelendiren şarkıları söyleyelim:
Birleşince Tanrıçamız, Tanrımız
Bereket bolluk gelir ülkeye,
Ağıllar, ambarlar taşar,
Her tarafta şenlik var.
Ey Sumer halkı!
Yeni yıl geldi diye
Çalalım söyleyelim
Oynayalım gülelim.
Dualarla, şarkılarla
Barış ve mutluluk dileyelim.

KAYNAKÇA

BEND, Alster, *Dumuzi's Dream: Aspects of Oral Poetry in Sumerian Myth,* Copenhagen, 1972.

FALKENSTEIN, A. ve W. Von Soden, *Sumerische und Akkadische Hymnen und Gebete,* Stuttgart, 1953.

KRAMER, Samuel Noah, *From the Poetry of Sumer, Creation, Clarification, Adoration,* 1979.

KRAMER, Samuel Noah, *History Begins at Sumer* (Tarih Sumer'de Başlar), çeviren Muazzez İlmiye Çığ, Ankara, 1990.

KRAMER, Samuel Noah, *The Sacred Marriage Rite, Aspect of Faith, Myth and Ritual in Ancient Sumer,* London, 1969.

KRAMER, Samuel Noah, *The World of Sumer: An Autobiography,* Detroit, 1986.

TEKİN, Gönül, "Seyfelmuluk ve Bediülcemal Hikâyesi'nde Eski Yakındoğu Kültüründen Kalma Unsurlar Hakkında", *Journal of Turkish Studies,* 1985, s.277-300.

THORKILD, Jacobsen, The *Harps That Once: Sumerian Poetry in Translation,* New Haven, London, 1987.

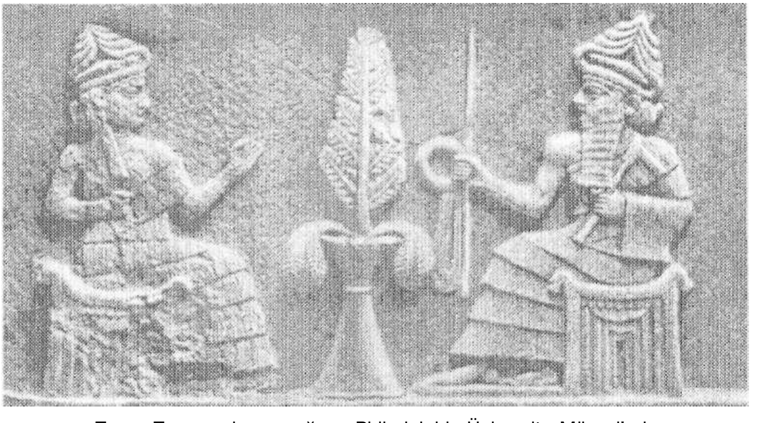
THORKILD, Jacobsen, *The Treasures of Darkness: A History of Mesopotamian Religion,* New Haven, London, 1969.

WOLKSTEIN, Diane-KRAMER, Samuel Noah, *İnanna, Queen of Heaven and Earth: Her stories and Hymns from Sumer,* New York, 1983.

RESİMLER

Tanrıça Lilit, Paris Lauvre, AO 6501.

Tanrı, Tanrıça, hurma ağacı. Philedelphia Üniversite Müzesi'nden,
Andre Parrat, Sumer, Pl.282-283.

Tanrı Enki Abzu'da, ikiyüzlü veziri İsimud karşısında.
New York, Pierpoint Morgan Library, Corpus 202.

Ziyafet, şölen ve kral mezarlarında.
British Museum, U 10939.

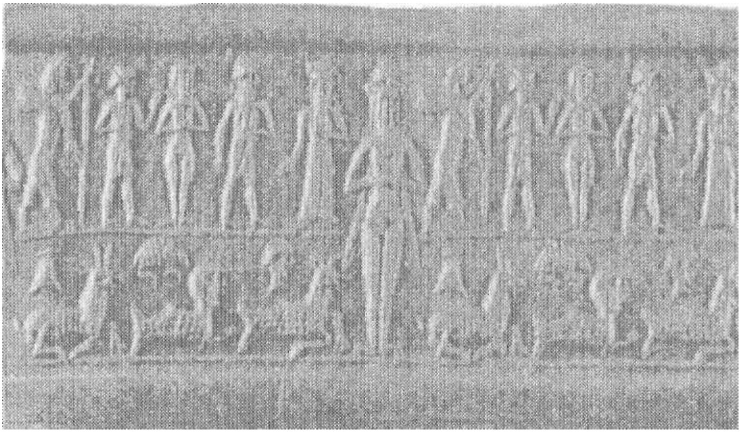
Ziyafet, şölen ve kral mezarlarında.
British Museum, U 10939,

Tanrıça İnanna, elinde arslan başlı gürz ile. Paris Louvre, AO 12456.

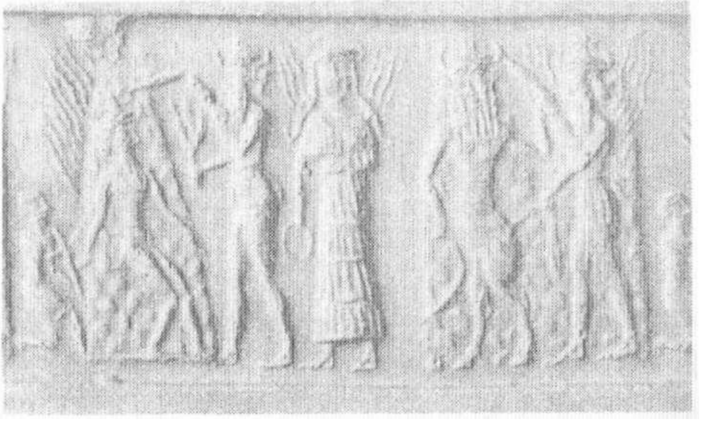
Yatakta bir çift. Basel, Erlenmeyer Collection.

Yeraltı Dünyası'nda Tanrıça İnanna

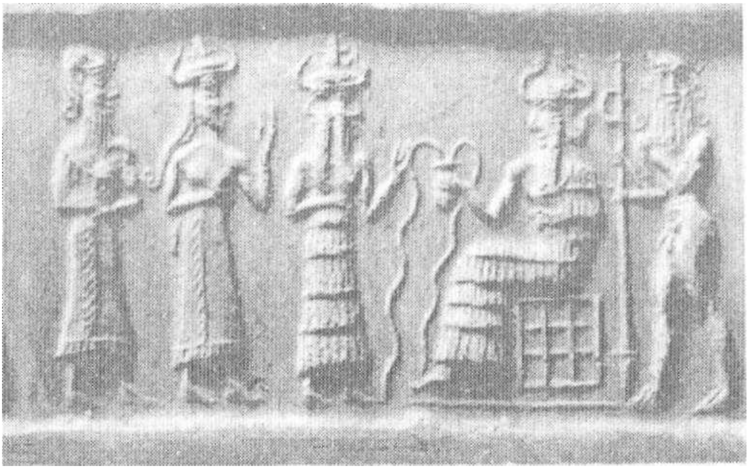
İnanna tahtında oturuyor. Başka bir Tanrıça ona içki sunuyor.
Özel koleksiyondan, Der Alte Orient Pl. 135 H.

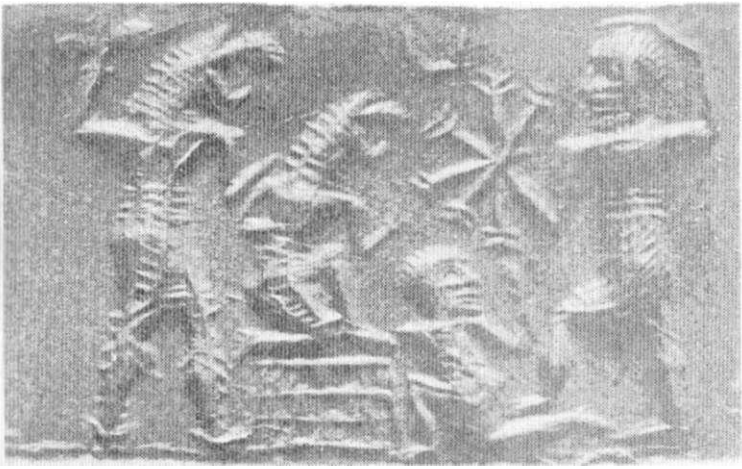
İnanna'nın yeraltına gidişi olabilir. Paris Lauvre, AO 2485,

Tanrıça İnanna. Paris Lauvre

Tanrıça, Tanrı Enki'ye rica ediyor. Paris Lauvre.

Dumuzi'yi yakalamaya gelen cinler
Oriental Institute, University of Chicago. 1700 4.

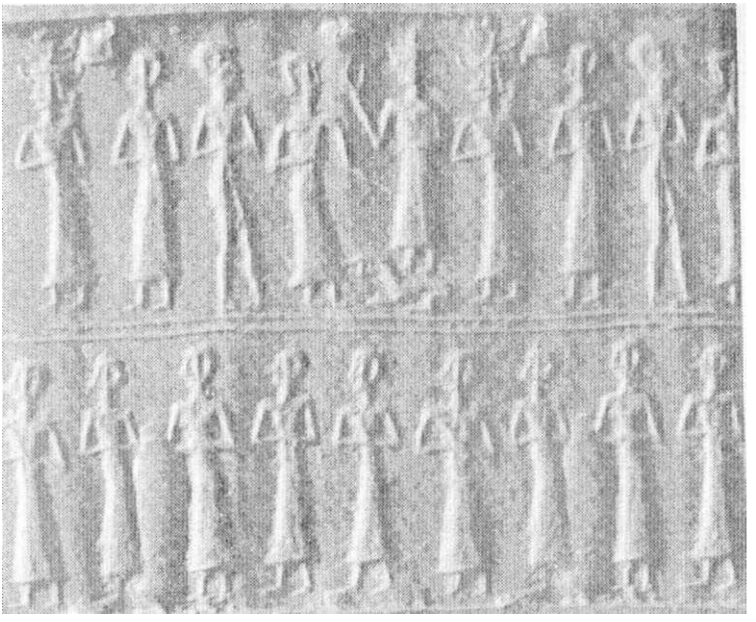
İnanna kutsal hayvanı arslanın üzerine ayağını koymuş.
Üstte simgelediği Venüs yıldızı görülüyor
Oriental Institute, A 27903, University of Chicago.

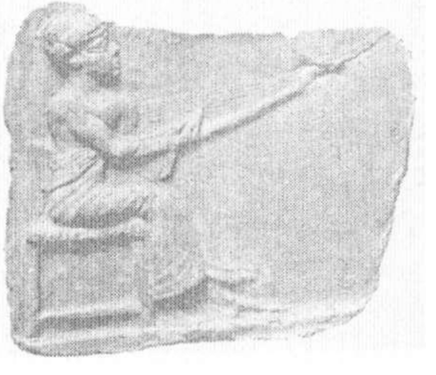
Yağmur ve Fırtına Tanrısı olarak İnanna. Hava Tanrısı tarafından sürülen, arslan başlı kuşun (Amzu) çektiği araba ile.
New York. Pierpoint Morgan Library. Corpus 220.

Sevişen bir çift.

İnanna ve diğer Tanrılar önünde geçit.
Oriental Institute. University of Chicago. AO 11361

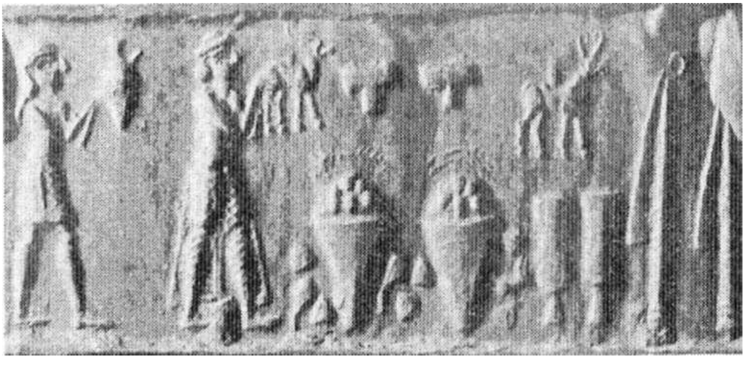
Müzisyenler

İnanna gecenin hanımı, iki arslan üzerinde.
Royal Ontario Museum, Toronto, Kanada fotoğraflar.

İnanna hurma fidanı ve Amzu Kuşu ile sabahın hanımı olarak.
Ontario Museum.

İnanna'ya getirilen hediyeler.
Dresten. Staatliche Sammlungen.

MUAZZEZ İLMİYE ÇIĞ

İnanna'nın Aşkı

Sumer'de İnanç ve Kutsal Evlenme

Sumer şairlerine göre Tanrıça İnanna,
toplumun süsü, Sumer'in neşesidir. Ay Tanrısı Nanna'nın kızıdır.
Akad'larda İştar, Musevilerde Astarte, Yunan'da Afrodit,
Roma'da Venüs adını taşıyarak yüzyıllar boyu
çeşitli toplumların efsanelerinde yaşamıştır.
Venüs yıldızını temsil etmektedir.

O, güzelliğin, cinselliğin, çekiciliğin, şefkatin, hırsın, kavganın,
önderliğin, kurnazlığın ve en önemlisi bereketin ve
çoğalmanın sembolü olmuştur.

Sumer şairlerine, ozanlarına bitmez, tükenmez bir
ilham kaynağı olan İnanna için yazılan öyküler,
çiviyazısıyla kilden tabletler üzerine yazılarak
zamanımıza kadar ulaşmıştır.

Bu hikâyelerden en önemlisi ve yaygın olanı,
İnanna ile Çoban Tanrısı Dumuzi'nin,
ülkeye bereket sağlayan evlenmesidir.

Elinizdeki kitabın konusunu,
bu evlenme hikâyesi oluşturmaktadır.

Muazzez İmiye Çığ, bu hikâyeyi
üç perdelik bir oyun halinde düzenledi. Birinci perde,
Tanrıça İnanna'nın Çoban Tanrısı Dumuzi ile evlenmesini;
ikinci perde, Tanrıça'nın yeraltına gidişini,
oradan çıkabilmek için kocasını yerine göndermesini;
üçüncü perde, kocasının birçok uğraştan sonra
yeraltından çıkarak karısıyla birleşmesini, böylece
bereket getirecek yeni yılın başlamasını konu etmektedir.

2500000TL

ISBN 975-343-250-X

9 789753 432504